

HE 27/2024 vp kansalaisuuslain muuttamisesta

Roope Jokinen

2.5.2024

Esityksen tausta

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Hallitusohjelman tavoitteet

Hallitusohjelman mukaan kansalaistamisen edellytyksiä tiukennetaan asumisajan osalta seuraavasti:

- Asumisaika pidennetään kahdeksaan vuoteen.
- Asumisaikaan hyväksytään vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu.
- Asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien määrää vähennetään.
- Kansainvälistä suojelua saavien asumisaikaa koskeva poikkeus poistetaan. Selvitetään kansalaisuudettomia koskevien poikkeusten poistaminen.

Ehdotetut muutokset

Keskeiset ehdotukset

Edellytys	Nykytila	Ehdotus
Yleinen asumisaika	5 vuotta (yhtäjaksoinen) tai 7 vuotta (kerätty)	8 vuotta
Kansainvälistä suojelua saavan poikkeus asumisaikaan	Kyllä	Ei
Kansalaisuudettoman, Suomen kansalaisen puolison ja 15 vuotta täyttäneen lapsen asumisaika	4 vuotta (yhtäjaksoinen) tai 6 vuotta (kerätty)	5 vuotta
Asumisaika, jos siitä poiketaan erittäin painavasta syystä	2 vuotta	3 vuotta
Asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien yhteismäärä	Lähes puolet asumisajasta	1 vuosi

Kansalaistamiseen vaadittavan asumisajan pidentäminen

- Yleinen asumisaikaedellytys nostettaisiin viidestä **kahdeksaan vuoteen**. Samalla luovuttaisiin vaikeaksi koetusta jaottelusta yhtäjaksoiseen ja kerättyyn asumisaikaan.
- Asumisajaksi hyväksyttäisiin vain **oleskeluluvalla** tapahtunut oleskelu.
 - Turvapaikkahakemuksen käsittelyyn kulunutta aikaa ei enää laskettaisi mukaan.
 - Ilman lupaa oleskeltua aikaa ei voitaisi enää hyväksyä asumisaikaan poikkeuksellisesti esimerkiksi hakijan iän tai terveydentilan johdosta.
- Asumisaikaan hyväksyttävien **ulkomaanpäivien** määrää vähennettäisiin **365 vuorokauteen**.
 - Näistä enintään **90 vuorokautta** hyväksyttäisiin hakemuksen ratkaisemista edeltävän vuoden ajalta. Yli meneviä ulkomaanpäiviä ei otettaisi mukaan asumisaikaa laskettaessa.

Asumisajasta poikkeaminen

- Asumisaikaa nostettaisiin eräiden poikkeusperusteiden osalta yhdellä vuodella **viiteen vuoteen** (kansalaisuudettomat, Suomen kansalaisten puoliset, kielitaitoedellytyksen täyttävät, 15 vuotta täyttäneet lapset).
- Asumisaikaa nostettaisiin yhdellä vuodella **kolmeen vuoteen** tilanteissa, joissa asumisajasta poiketaan erittäin painavista syistä.
- Lakiin lisättäisiin oma poikkeusperuste **Suomen edustuston työntekijän puolisolle**, jolta edellytettäisiin **kahden vuoden** asumisaikaa.

Kansainvälistä suojelua saavat hakijat

- Laista poistettaisiin **kansainvälistä suojelua saavien** asumisaikaa koskeva poikkeus.
 - Edellytyksenä olisi jatkossa kahdeksan vuoden asumisaika, ellei käsillä olisi muita perusteita poikkeamiselle.
- Kansainvälistä suojelua saavien ja kansalaisuudettomien kansalaisuushakemukset pitäisi jatkossa **käsitellä yhden vuoden kuluessa**.
 - Kansainvälistä suojelua saavien kansalaistamista helpotettaisiin jatkossakin hakemusten kiireellisellä käsittelyllä, jota edistettäisiin lakisääteisellä vuoden enimmäiskäsittelyajalla.

Perustuslaki ja kansainväliset sopimukset

Perustuslain säännökset: kansalaisuus ja yhdenvertaisuus

- Perustuslain 5 §:n 1 momentin mukaan kansalaisuus voidaan myöntää **laissa säädetyin edellytyksin** myös ilmoituksen tai **hakemuksen** perusteella.
 - Sääntelyn liiallinen harkinnanvaraisuus ei ole tämän kanssa sopusoinnussa.
 - Kansalaisuuden myöntämiselle ei saa asettaa sellaisia ehtoja, jotka ovat ristiriidassa perus- ja ihmisoikeuksien kanssa tai jotka ovat muutoin mielivaltaisia.
- Perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan **ketään ei saa** ilman hyväksyttävää perustetta **asettaa eri asemaan** sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Eurooppalainen yleissopimus kansalaisuudesta

- **Eurooppalaisen kansalaisuusyleissopimuksen** 6 artiklan mukaan sopimusvaltio ei säädä kansalaistamisen edellytykseksi yli **kymmenen vuoden** oleskelua valtion alueella ennen hakemuksen jättämistä.
- Kukin sopimusvaltio **helpottaa** valtionsisäisessä lainsäädännössään kansalaisuuden saamista sopimusvaltion **kansalaisten puolisoille**, sopimusvaltion kansalaisten ja kansalaisuuden saavien **lapsille**, **kansalaisuudettomille** henkilöille ja **pakolaisaseman saaneille** henkilöille, jotka asuvat laillisesti sopimusvaltion alueella.
 - Sopimusta selittävän asiakirjan mukaan näiden ryhmien kansalaisuuden saamista voidaan helpottaa eri tavoilla.

Yleissopimukset pakolaisten ja valtiottomien oikeusasemasta

- **Pakolaisten** oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 34 artiklan mukaan sopimusvaltioiden on mahdollisuuksien mukaan **helpotettava** pakolaisten sopeutumista yhteiskuntaan ja heidän **kansalaistamistaan**. Erityisesti on sopimusvaltioiden pyrittävä **nopeuttamaan** kansalaistamismenettelyä ja mahdollisuuksien mukaan alentamaan tällaisesta menettelystä aiheutuvia maksuja ja kustannuksia.
- **Valtiottomien henkilöiden** oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen 32 artiklan mukaan sopimusvaltioiden on mahdollisuuksien mukaan **helpotettava** valtiottomien henkilöiden sopeutumista yhteiskuntaan ja heidän **kansalaiseksi pääsyään**. Erityisesti on sopimusvaltion pyrittävä **nopeuttamaan** kansalaistamismenettelyä ja mahdollisuuksien mukaan alentamaan tällaisesta menettelystä aiheutuvia maksuja ja kustannuksia.

Lopuksi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Muutosten vaikutukset

- Muutoksia ehdotetaan kansalaistamisen edellytyksenä olevaan asumisaikaan eli siihen, milloin Suomeen muuttanut ulkomaalainen voi saada **kansalaisuushakemuksen** perusteella Suomen kansalaisuuden. Suomen kansalaisuuden ja siihen liittyvät oikeudet voisi saada nykyistä pidemmän Suomessa asumisen jälkeen.
- Esityksessä **ei ehdoteta** muutoksia kansalaisuuden saamiseen syntymän ja vanhempien kansalaisuuden perusteella eikä kansalaisuusilmoituksen perusteella. Esityksessä ei lisäksi ehdoteta muutoksia kansalaisuuden menettämiseen.
- Muihin kansalaistamisen edellytyksiin ja kansalaisuuden menettämiseen on tarkoitus esittää muutoksia myöhemmin.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi